

5.

Tam pod snežnim gozdom
kočica stoji;
v kočici pod stropom
lučica brli.

Kočico objema
ivje, sneg in mraz,
v kočici pa smeje
pečke se obraz.

Na zapečku oče
sinku se smehlja,
ki za mizo modro
jaslice rezlja.

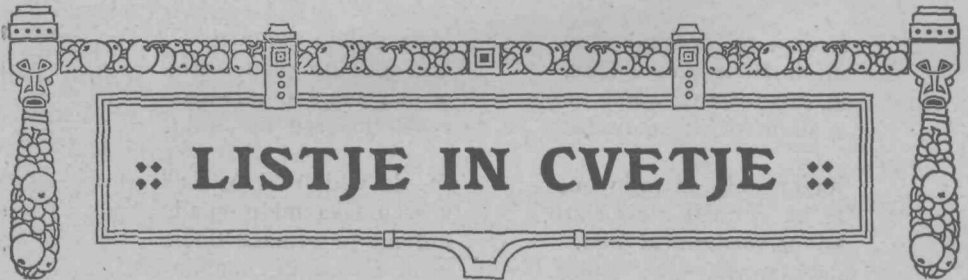
V mah pastirce stavi,
kakor zna in ve,
modro vse, kot znajo
čiste le roke.

6.

Plan blešči se v mesečini,
mir skrivnosten po dolini
razprostira mehko krilo.
Sladko pevajo zvonovi,
v cerkev vabijo glasovi —
tam smehlja se Dete milo.

Lučke svetijo mu jasne,
ljudstvo poje pesmi glasne,
srce se radostno smeje.
Nič ne zebe v hudem mrazu,
rdečica na obrazu
vsakega skrivnostno greje.

V srcu se veselje vzbuja,
srcu ni več zemlja tuja —
svet objema večni Oče.
Vse kolena zdaj vpogiblje
tja, kjer Deva Dete ziblje,
vse vzdihuje k Bogu vroče.

Mladi zvezdoznanec.

Sólnce. O solncu vam je „Vrtec“ letos že marsikaj povedal. Veste že, kako daleč je solnce od zemlje, namreč 150 milijonov *km*. Znano vam je nadalje, kako silno veliko je solnce. Solnčni premer je 109 krat večji kot premer zemlje in meri približno 1,400.000 *km*. V solncu bi luna brez ovire tekala okrog zemlje, pa bi še ostalo okrog lunine poti mnogo prostora. Ali si more človeški razum primerno predočiti velikost solnca? Kaj naj šele rečemo, ako se vprašamo po naravi našega solnca.

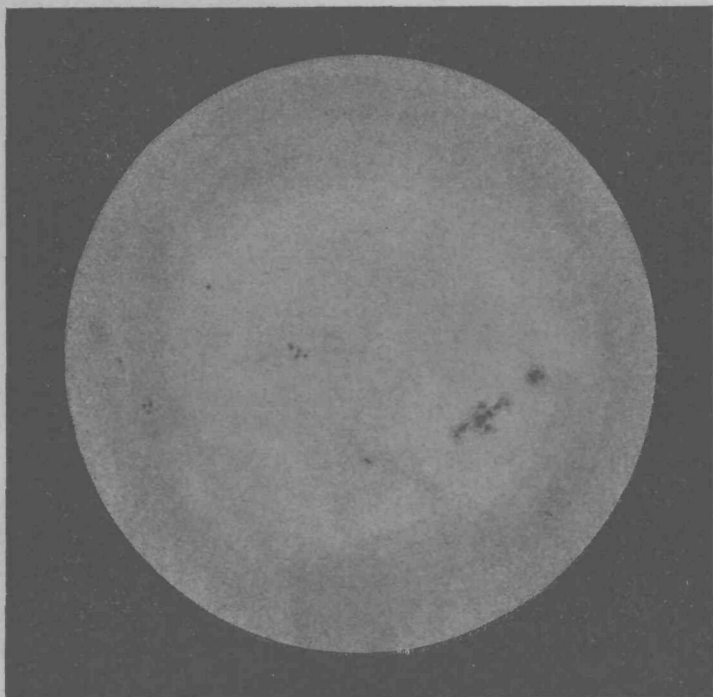
Že svetloba je tako silna, da človeško oko ne more brez škode za svoj vid neposredno pogledati v svetlo solnce. Le kadar preseva skozi meglo, vidimo njegovo ploskev. Zlasti je videti solnce v lepi rdeči luči, kadar ob zimskih dneh zahaja na meglenem obzorju. Da moremo gledati v solnce pri polnem sijaju, moramo oslabiliti solnčno luč. To se zgodi na najpreprostejši način tako, da gledamo solnce skozi začrnelo, okajeno steklo. Enako služi tudi prav temno barvano steklo.

Skozi tako steklo vidimo solnce kot okroglo ploščo skoro iste velikosti, kakor je luna. Več s prostimi očmi ne moremo opaziti. Šele daljnogled nam

vsaj nekoliko bolj natančno pokaže solnčno površino. Sl. 12. nam kaže, kakšno se vidi solnce v daljnogledu. Svetla ploskev je na krajih nekoliko manj žareča. Skozi velike daljnogledse se vidi, kakor bi bila površina posuta z zrni. Seveda meri tako zrno 200 *km*!

Kakšno je solnce? Zvezdoznanstvo nas uči, da je silno velika, žareča, ognjena krogla. Tudi na solncu se nahajajo enake kovine, kakor na zemlji, pa so v silnem žarenju, v gorečih plinih. Solnce ima ognjeno ozračje, ki ga tvorijo žareči plini. Zvezdoznanstvo nam pove, da vladajo na solnčni površini strašni viharji. Ti viharji napravljajo na solncu grozne izbruhe, ki se ne dajo z ničemer primerjati, niti ne z najstrašnejšim bljuvanjem zemeljskih ognjenikov. Do ene petinke solnčnega premera visoko segajo včasih plameni kvišku, ki jih bruha solnce.

Na solncu se pojavljajo mnogokrat različne večje in manjše temne točke, posamezno ali v skupinah. Imenujejo se solnčne pege. (Glej sliko.) Zvezdoznanci razlagajo, da so te pege v zvezi z zgoraj omenjenimi viharji. Solnčne pege so včasih tako velike, da jih moramo videti s prostimi očmi. Največja skupina peg se je pojavila v oktobru 1905. Njena dolžina je bila

Sl. 12.

200.000 *km* in širina 130.000 *km*, kar znaša 50 kratno površino zemlje. Pa tudi posamezne pege so včasih tako velike, da bi se več zemelj moglo naenkrat v njih pogrezniti. Pege se premikajo na solnčni ploskvi. Prikazujejo se na enem robu, potujejo preko solнца, dokler se na drugem robu ne skrijejo. Vsled tega so zvezdoznanci spoznali, da se solnce suče okrog svoje osi. Za eno zasukanje rabi solnce 25 dni. Če primerjamo solnčno svetlobo z lučjo lune, bi nam moralo svetiti 500.000 polnih lun, da bi imeli na zemlji dnevno svetlobo.

Znanost je izračunala tudi toplino solнца. Vročina solнца je neizmerna; toplomer, ako bi ga bilo mogoče prirediti za solnce, bi kazal ondi 60000° C. Na zemlji moremo doseči največjo vročino v električnih pečeh do 35000° C. Ta toplina izpremeni vse tvarine in snovi naše zemlje v pline. Kako velikanska je torej toplina solнца! Solnce je s svojo svetlobo in toploto prvi pogoj življenja na zemlji. Ako bi solnce za nas izginilo, to je, ako bi izgubilo svetlobo in toploto, bi nastala vedna črna noč, zemlja pa bi oledenela, vse življenje bi moralo izumreti.

Jos. Dostal.

Rešitev naloge v št. 11.

Slava bodi Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, kateri so dobre in svete volje.

Prav so rešili: Štelcar Jožef, sluga kn.-šk. pisarne v Mariboru; Susman Franc, posestnik na Prevalih pri Preserju; Nadrah Ignacij, tretješolec v Ljubljani; Šavnik Kristina, učenka VI. razreda, Bilje pri Gorici; Zacherl Francišek, učenec v Ljutomeru; Kosi Marija, gojenka v zavodu čč. šolskih sester v Mariboru; Karba Inka, učenka V. razreda v Ljutomeru; Klovbar Štefanka, učenka VIII. razreda v Ljubljani; Pustišek Mihael, davkarski sluga

v Kozjem; Bratuž Josip, Stanič Stanko, Planišček Lavoslav, dijaki v Gorici; Josin Mara, učenka v Ljubljani; Gruden Janko, Retje pri Vel. Laščah; Žargi Maks, v Kamniku.

Listnica uredništva:

Ostoj Gorislav: Nekaj smo priredili. Drugo, kar je porabnega, pride pozneje na vrsto. Kažete talent. — Zvonko: „Zazvonili so zvonovi...“ pa ne dosti ubrano. Ustavili smo jih. — Ivo Danič-Slavkov: V pesmicah je še preveč nejasnosti. — Slavko Planinski: Preslahotno. — Milan Aleksandrovič: Prozo prilično opilimo; pesmice se nam pa zde last tujih gredic. — Vse p. n. dopisnike prosimo, naj pošiljate opremljeno z zadosno znamko, da nam ne povzročajo kazenskih doplačil. Vsem sotrudnikom: prisrčna hvala!

Vabilo na naročbo.

Naš „Vrtec“ se bode nastopno leto obdeloval za našo ljubo mladino že 40. leto. Pridno so ga podpirali plemeniti slovenski mladinojubi. Vendar si je želel pokojni g. Tomšič in želim tudi jaz vsako leto v vabilu na novo naročbo večjega zanimanja in mnogo novih naročnikov. Naročniki se pri takem listu, ki je namenjen mladini, še hitreje menjavajo kot pri drugih listih. Kolikor mi je znano, nas je prvotnih naročnikov „Vrtcu“ zvestih ostalo (razen nekaj šol seveda) le še 9, in sicer: kan. Fettich-Frankheim Anton, gener. vikar Flis Janez, prof. v pok. Klemenčič Jožef, prof. Kržič Anton, nadučitelj Meglič Simon, župnik Ribar Anton, kan. Špendal Francišek, trgovec Treven Val, in dekan Wieser Andrej. Ta in pa še nekatere druge občeznane okoliščine so vzrok, da število naročnikov ni tako povoljno, kakor bi želeli, zato zopet nujno prosimo, naj bi nam zvesti ostali vsi dosedanji prijatelji, pa privabili še novih naročnikov in pospeševateljev. Posebno naša mladinska lista priporočamo gospodom katehetom.

Cena „Vrtcu“ in „Angelčku“ je skupno 5 K 20 h. „Angelček“ se oddaja tudi posebej in stane na leto 1 K 20 h. (Na deset izvodov pod skupnim zavitkom se daje eden po vrhu.) — Naročnina in vsi spisi, namenjeni „Vrtcu“ in „Angelčku“, naj se pošiljajo, kakor doslej, z naslovom: **Anton Kržič**, c. kr. profesor v Ljubljani, ali: **Uredništvo „Vrtčevo“** (Sv. Petra cesta št. 78). V Ljubljani se lahko naroča tudi v „**Katoliški Bukvarni**“.

Priporočamo v nakup tudi poprejšnje letnike, ki se odslej dobivajo v „**Katoliški Bukvarni**“, in sicer: 1. „**Vrtec**“, letnik 1895 in 1897, 1905 do 1909, vezan po 4 K. — 2. „**Angelček**“, II. — XVII. tečaj, vezan po 1 K. 3. „**Mladinski glasi**“, uglasbil P. Angelik Hribar (ponatis iz „**Angelčka**“) I. zv. (s slikami) dvoglasno po 24 h, II. zv. četverglasno po 40 h in III. zvezek dvo-, tri- in četverglasno po 40 h. — 4. „**Nedolžnim srcem**“, pesmi s slikami (ponatis iz „**Vrtca**“ in „**Angelčka**“) po 1 K 20 h kart. in 1 K 45 h lično v platnu. — 5. „**Iz raznih stanov**“, speval Taras Vasiljev. Z dodatkom „**Urban iz Ribnice**“. Cena 25 h.

Letna naročnina naj se blagovoli naprej plačevati in kmalu poravnati, kjer je še kaj zaostalega.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „**Pripravniški dom**“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.